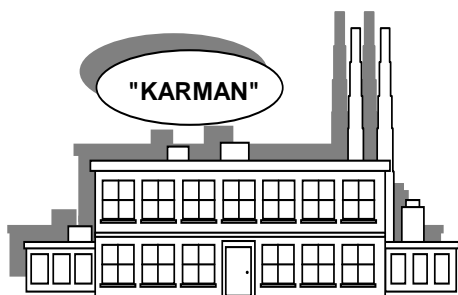

prof. dr hab. Anna Karmańska
110560 Rachunkowość

Analiza przypadku

„Jakość dokumentu źródłowego podstawą wiarygodności systemu informacyjnego rachunkowości firmy Polski Cox”

[W podmiotach prowadzących rachunkowość każde zdarzenie gospodarcze musi być nie tylko zidentyfikowane, zmierzone i wycenione, ale także w odpowiedni sposób udokumentowane. Prawidłowe i wiarygodne dokumenty źródłowe są podstawą zapisów księgowych i determinują rzetelność i przydatność informacji powstającej w systemie rachunkowości finansowej.

Jakość tych dokumentów ma znaczenie dla rodzaju wydawanej opinii przez biegłego rewidenta, ważna jest przy rozliczaniu osób materialnie odpowiedzialnych za majątek podmiotu, odgrywa dużą rolę w przypadku wystąpienia sporów z innymi podmiotami, instytucjami, czy też pracownikami.]

Pani Zenobia Niepozbierna z firmy „Golden Service - Usługi na wagę złota - sp. z o.o.” dostała zadanie stworzenia w nowopowstałej firmie „Polski Cox-SA” instrukcję obiegu dokumentów. Zenobia (wbrew temu na co wskazuje jej nazwisko) jest osobą niezwykle zorganizowaną i dynamicznie zabrała się do dzieła. Najpierw dowiedziała się, że z tej instrukcji musi wynikać:

1. kto, na jakiej podstawie i w ilu egzemplarzach sporządza dany dokument,
2. kto i w jakim celu otrzymuje poszczególne egzemplarze danego dokumentu,
3. kto wstępnie kontroluje dokument i zatwierdza wykonanie zawartej w niej operacji,
4. kto i na podstawie którego dokumentu rejestruje dane zdarzenie gospodarcze,
5. kto i w jaki sposób sprawuje kontrolę efektywności, celowości, merytoryczną, formalną, rachunkową zdarzeń gospodarczych,
6. w jakiej formie, jak długo i gdzie przechowywane są dokumenty księgowe.

Następnie, po rozpoznaniu tej kwestii, Zenobia przygotowała roboczy wzór karty obiegu dokumentu, który ideowo np. dla *noty korygującej fakturę VAT dostawcy* przedstawiła jak w załączniku 1.

Kolejny krok Zenobia podjęła mając na uwadze, że kontrola prawidłowości i rzetelności dowodów źródłowych jest tu kluczowa. Dowiedziała się więc co oznacza kontrola formalna, rachunkowa i merytoryczna tych dokumentów.¹

¹ Kazimierz Sawicki, Dokumentacja operacji gospodarczych. W: Rachunkowość według prawa bilansowego. Red.nauk. Ksenia Czubałowska, Wydawnictwo C.H.Beck, 2009, s. 75.

Załącznik 1

KARTA OBIEGU noty korygującej fakturę VAT dostawcy

LP.	CZYNNOŚCI	DZIAŁ FINANSOWO-KSIĘGOWY		OSOBA UPRAWNIONA DO ZATWIERDZENIA U DOSTAWCY	ARCHIWUM
		PRACOWNIK A	PRACOWNIK B		
1.	Sporządzenie dokumentu				
2.	Kontrola formalna dokumentu		E		
3.	Podpisanie dokumentu		X		
4.	Zatwierdzenie dokumentu			X	
5.	Przechowywanie dokumentu				
6.	Archiwizowanie dokumentu				▽

(...)

„**Kontrola formalna** polega na sprawdzeniu, czy dokument zawiera wszystkie cechy prawidłowego dokumentu księgowego: czy jest wystawiony na odpowiednim formularzu i przez osobę upoważnioną, czy jest czytelny, zawiera datę i numer, jest podpisany przez osobę upoważnioną do zatwierdzania tegoż dokumentu, nie zawiera poprawek wprowadzonych w sposób niedozwolony, jest bez błędów, został poddany kontroli merytorycznej.

Kontrola rachunkowa obejmuje sprawdzenie, czy obliczenia w dokumencie księgowym są bezbłędne pod względem arytmetycznym, czy wartość i ewentualnie ilość w dowodzie księgowym jest zgodna z załączoną do niego specyfikacją, zestawieniem lub wykazem, czy prawidłowo dokonano zaokrąglenia liczb (np. po przeliczeniu walut obcych na walutę krajową lub odwrotnie, zaokrągleniu podatku).

Kontrolę formalno-rachunkową przeprowadza główny księgowy lub upoważniony pracownik. Może to być również osoba kompetentna w biurze rachunkowym, posiadająca certyfikat księgowy, prowadząca księgi rachunkowe na zlecenie jednostki gospodarczej. W każdym przypadku fakt dokonania kontroli formalno-rachunkowej należy oznaczyć datą i podpisem osoby, która tę czynność wykonała. Często też stosowane są pieczętki z napisem „Sprawdzono pod względem formalno-rachunkowym”.

Kontrola merytoryczna polega na sprawdzeniu dokumentu księgowego pod względem celowości, legalności i rzetelności opisanej w nim operacji gospodarczej. Kontrola obejmuje sprawdzenie, czy ujęte w dowodzie księgowym operacje gospodarcze są prawidłowe i zasadne w aspekcie gospodarowania (celowe), czy operacja była zgodna z obowiązującymi przepisami prawa (legalna), czy dane w dokumencie są zgodne z rzeczywistym przebiegiem operacji gospodarczej (prawdziwe i rzetelne).

Kontrolę merytoryczną przeprowadzają kierownicy komórek organizacyjnych, odpowiedzialni za dokonanie operacji gospodarczej, np. dokumentację sprzedaży produktów powinien

prof. dr hab. Anna Karmańska
110560 Rachunkowość

sprawdzać kierownik działu zbytu. Ważne jest zamieszczenie na dokumencie dokładnego opisu operacji gospodarczej, aby pracownik kwalifikujący dany dowód do ujęcia w księgach rachunkowych mógł wskazać, jak go ewidencjonować. Jeżeli osoba kontrolująca dokument zgłosi zastrzeżenie merytoryczne, to powinna na tym dowodzie księgowym napisać swoje uzasadnienie, zamieszczając podpis i datę.”

Mając powyższe na uwadze Zenobia postanowiła określić, która z 4-rech osób zatrudnionych w firmie *Polski Cox* powinna dokonywać kontroli merytorycznej (M), formalnej (F) i rachunkowej (R) dokumentów księgowych przedstawionych w załączniku 2.

Załącznik 2

Kontrola formalna, rachunkowa i merytoryczna dokumentów źródłowych w firmie „Polski Cox”.

Rodzaj dokumentu	Dyrektor / Kierownik	Księgowy	Magazynier	Kasjer
Faktura VAT zakup	R	F	M	
Faktura VAT zakup korygująca	R	F	M	
KW – Kasa wypłaty	F	R		M
KP – Kasa przyjęcie	F	R		M
RK – Raport kasowy	R	F		M
WB – Wyciąg bankowy	R	F		M
Faktura sprzedaż	M	F		
PZ – Przyjęcie z zewnątrz		F	M	R
RW – Rozchód wewnętrzny		F	M	R
Wz – Wydanie na zewnątrz		F	M	R
LP – Lista płac	M	F/R		
PK – Polecenie księgowania	F	M		R
Wniosek o zaliczkę	M	F/R		
Druk delegacji służbowej	M	R		F
Bankowy dowód wpłaty	M	F		R
Czek własny	R	F		M
Weksel obcy	R	F		M
OT – Przyjęcie środka trwałego	R	F	M	
Zw – Zwrot wewnętrzny materiałów	M	F	R	
Otrzymana nota odsetkowa	R	M		F

Czy Twoim zdaniem jej propozycja jest prawidłowa?

Swoje rozwiązanie zaproponuj odrębnie dokonując korekt w tym załączniku.